

Välkommen till sandmarkerna i naturreservatet

BÖDAKUSTEN VÄSTRA

Du befinner dig i ett av landets främsta sanddynsområden. I den varma sanden lever myrlejon, sandjägare och en rad andra sandmarksspecialister. I de knotiga gammeltallarnas ved gnager praktbaggar och långhorningar sina bogångar. Välkommen att upptäcka en värld av sand!

Sandrike i förändring

SAND FRÅN HAVET

Norra Öland steg ur havet alldeles nyligen, i alla fall ur ett geologiskt perspektiv. För bara 7000 år sedan låg hela Boda socken under vatten. På havets botten samlades stora mängder sand. Befriade från inlands-isens enorma tyngd steg till sist även de sista delarna av Öland ur Östersjön. I det jungfruliga landskapet hade vinden fritt spelrum och den blottlagda sanden omlagrades till böljande dyner och sandfält.

PRÄGLAT AV SAND

Alltsedan forntiden har Bodatrakten bebotts och brukats av människor. Bödabornas liv har genom historien präglats av den lätta sandjorden. Under sin öländska resa berättar Linné om vandrande sandberg och hur trakten var "överhöjd av sand". Den levande

flygsanden kunde täcka åkrar, vägar och byar. Problemen med flygsand ökade under 1800-talet. Markerna betades då hårt och mycket skog hade huggits ner för att bli till ved och timmer åt en växande befolkning och energikrävande kalkugnar.

SANDEN STOPPADES AV PLANTERAD SKOG

På initiativ av staten påbörjade Bödabönderna storskaliga trädplanteringar under 1800-talet för att sätta stopp för sanden. I en bädd av tång och tallris sattes miljontals trädplanter. Framför allt planterades tall och gran, men det gjordes även experiment med främmande träslag. Tallskogen som idag växer på Byrums böljande sanddyner planterades under den här tiden. Det gjorde även balsampoppel som växer längs stranderna.

HALVÖPPNA, SANDIGA BETESMARKER

I hundratals år har Byrumsborna haft sina djur på bete i de sandiga markerna längs kusten. Beteftig åker efter det att dynerna planterats med träd. Kreaturens bete och tramp gjorde skogen luckig och rik på varma, soliga gläntor och öppen sand. Den glesa skogen och de öppna, strandnära dynerna var en perfekt miljö för örter, skalbaggar, svampar och andra sandmarksspecialister.

NATURVÅRD HINDRAR IGENVÄXNING

De sista betesdjuren lämnade sandfältet på 1970-talet. När betet upphörde tätade skogen. De strandnära dynerna började växa igen med sly och ogenomträngliga buskage. Växter och djur som är beroende av varm, bar sand fick det allt svårare att

klara sig. Markerna har därför börjat öppnas upp igen. På så sätt blir sandmiljöerna trevligare, både för oss människor och för områdets alla värmeälskande sandmarksspecialister.

Welcome to Bödakusten Östra nature reserve!

You are visiting one of Sweden's largest areas of sand dunes – a paradise for people as well as sand-loving plants and animals. Bees and other sandy soil specialists dig their nests in the warm sand. The pine forest is home to a number of rare beetles and fungi, together with birds such as black woodpecker and nightjar. In the 19th century, grass and trees were planted in the dunes to bind the sand. Eventually, the dunes slowly but surely became overgrown with scrub and brushwood. Lately, however, the sandy ground has been restored. In this way, it is more enjoyable for people and for the sand-living plants and animals!

TAGGBOCK
Prionus coriaris
A longhorn beetle
20–45 mm

Naturreservatets grova tallar är hem för flera sällsynta skalbaggar, exempelvis taggbock och relikttbock.

tre SAKER DU INTE FÅR MISSA

TALLSKOGSVANDRING

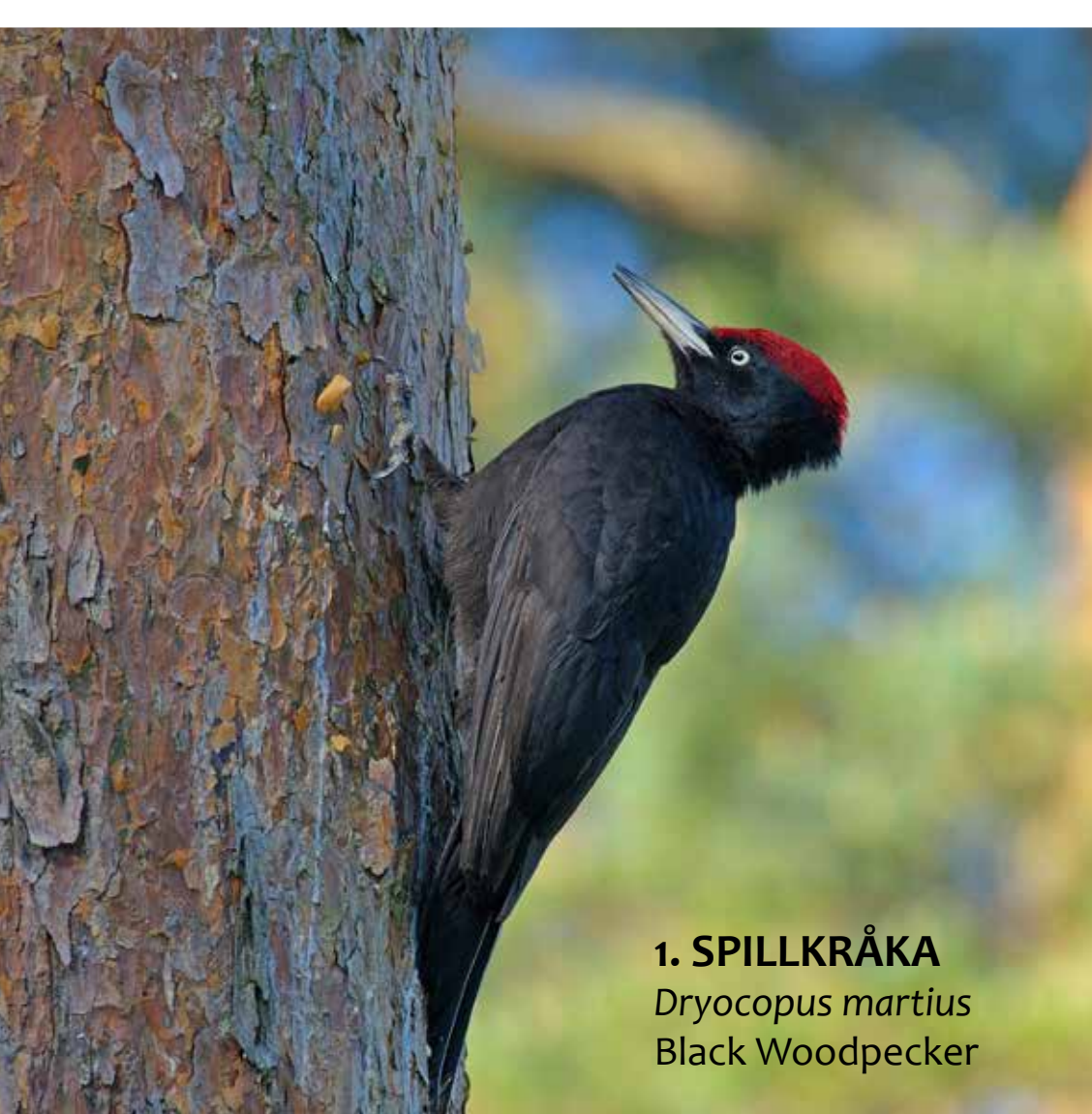
Vandra över solbakad sand mellan krokiga gammeltallar. Både döda och levande träd är hem åt en mängd sällsynta skalbaggar och svampar.

MARTORN

Martorn har kallats "flygsandsträndernas spjutbevåpnade och silversmidde ädling". Byrums Sandvik är ett av Ölands främsta fästena för denna sällsynta och fridlysta växt som hotas av igenväxning och ouppmärksamma strandgäster.

INSEKTSSAFARI

Gå på myrlejonjakt! Området är en av få platser i landet där alla tre arter av myrlejonsländor lever. Läs mer om de fascinerande myrlejonerna på skylten på andra sidan!

1. SPILLKRÅKA
Dryocopus martius
Black Woodpecker

Lyssna på ljudfilen

Läs in QR-koden med din mobiltelefon och lyssna till nattskärans säregna sång.

Scan the QR code with your mobile phone and listen to the songs of the nightjar.

NATTSKÄRRA
Nightjar

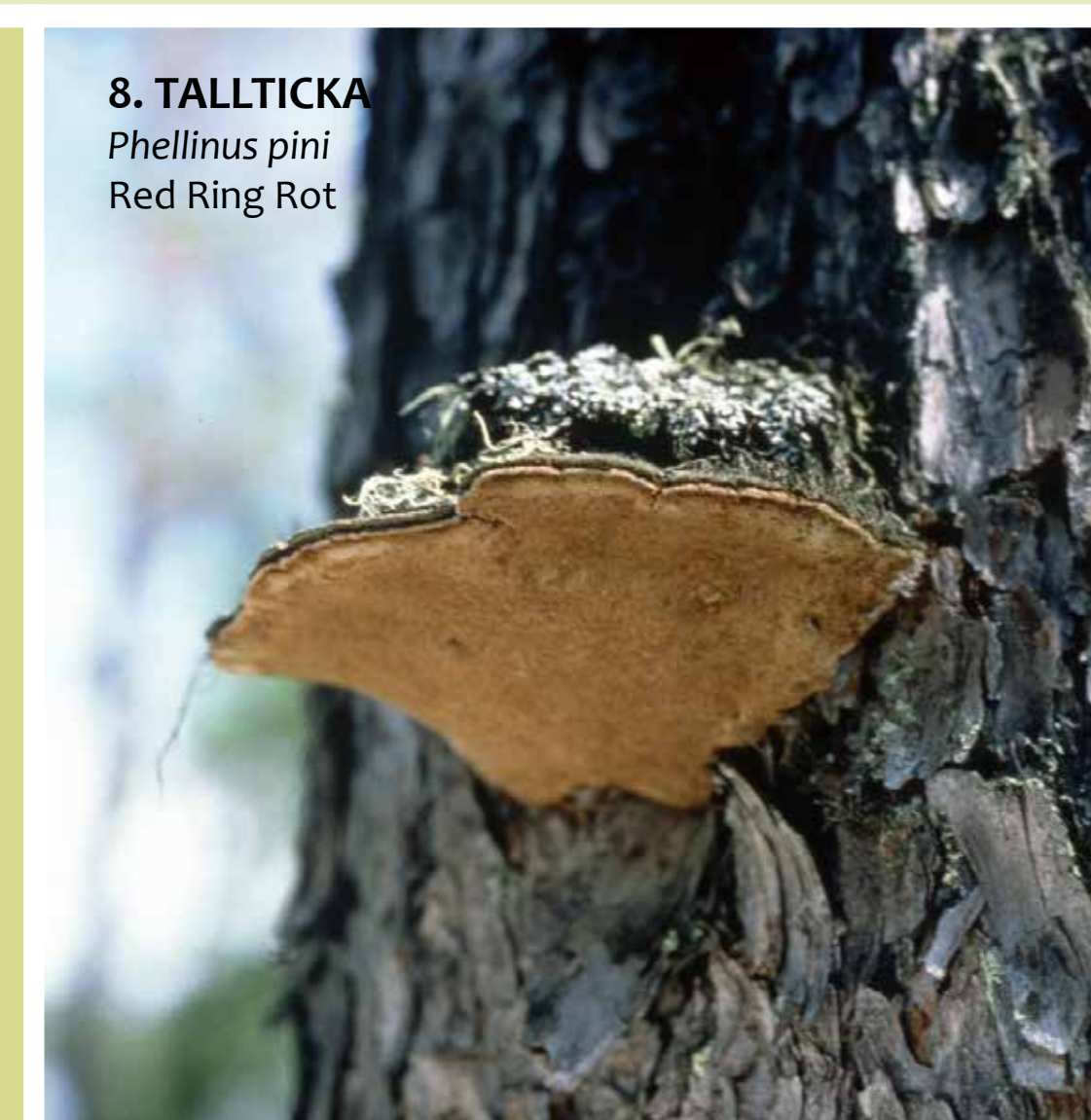
2. SANDGRÄSFJÄRIL
Hipparchia semele
Grayling

1. STRANDVIAL
Lathyrus japonicus
Sea Pea

VÄXTER och SVAMPAR

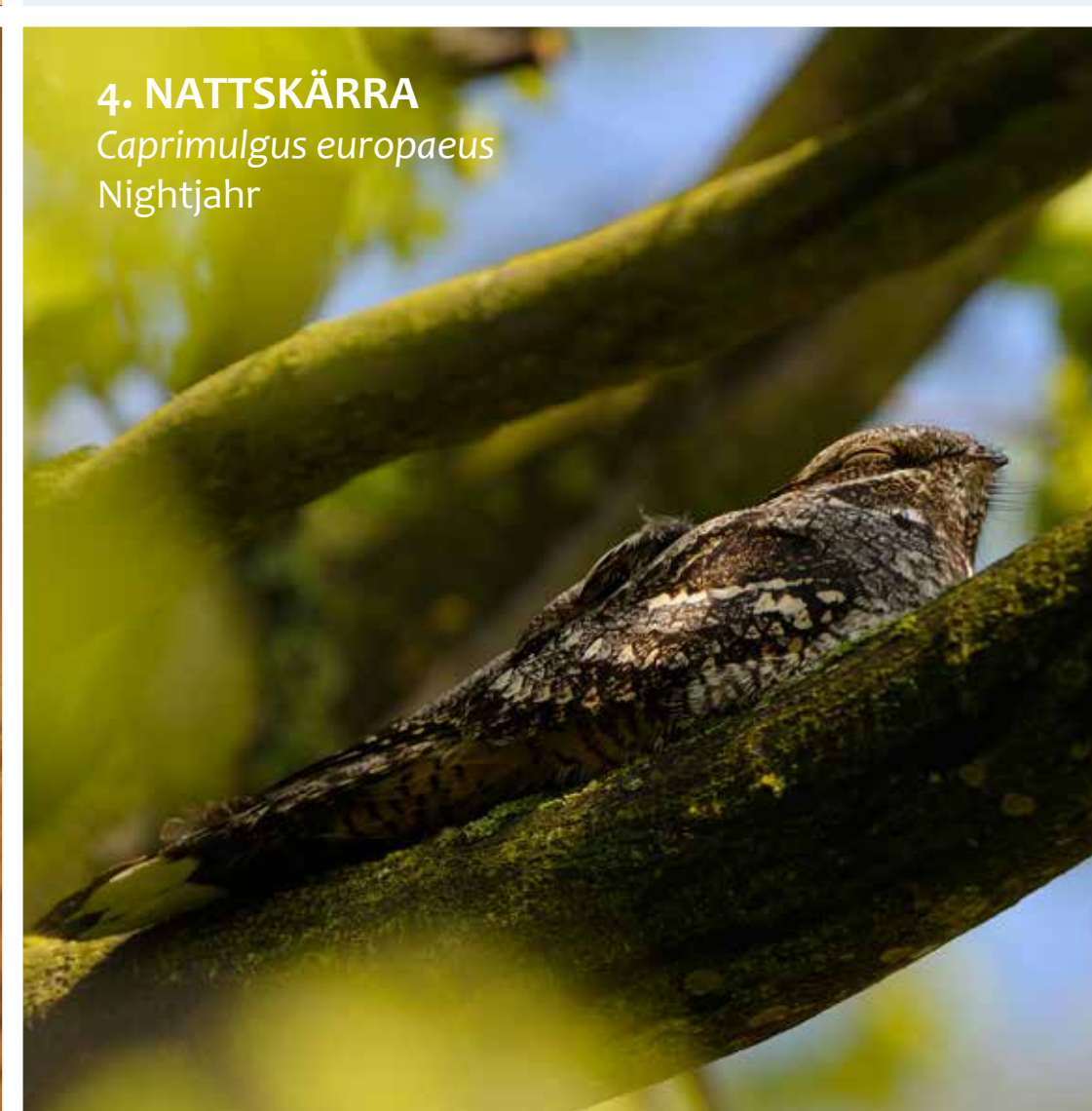
1. **STRANDVIAL.** Strandvialens blommor är rika på nektar och värdefulla för många humlor och bin.
2. **SANDSTARRENS** strån skjuter upp ur sanden i långa raka rader eftersom de utgår från samma underjordiska jordstam.
3. **GULVIT RENLAV** tillhör de mest uttorkningståliga av organismerna. Om dynerna växer igen trängs de ut av gräs och mossor.
4. **GULMÅRA** är rik på nektar och populär bland många fjärilar.
5. **MARTORN** är en exklusiv skönhets på reservatets stränder.
6. **STJÄLKRÖKSVAMP** är en röksvamp och expert på att överleva i värme och torka. Under sommaren ligger de små rökbollarna lågt. Först under sensommarens och höstens regnväder skjuter de upp ur sanden.
7. **MOTAGGSVAMP.** Denna köttiga svamp trivs i varma, sandiga tallskogsmiljöer där den lever i symbios med tall.
8. **TALLTICKA.** Om du ser en hovformad ticka på en gammal tall är det sannolikt en tallticka. Tallticken är en sällsynt art som bara växer på tallar som är över 150 år gamla.

8. TALLTICKA
Phellinus pini
Red Ring Rot

3. TRÄDLÄRFKA
Lullula arborea
Woodlark

4. NATTSKÄRRA
Caprimulgus europaeus
Nightjar

DJUR

1. **SPILLKRÅKAN** är en stor helsvart hackspett med häftigt rött frisy. Du kan se den flyga mellan tallarna, höra den trumma långt bort i skogen eller ropa högt: "kry kry kry...".
2. **SANDGRÄSFJÄRIL.** En välkamouflerad fjäril som lever vid kusten i områden med naken sand eller klippor.
3. **TRÄDLÄRFKAN** håller konsert i tallskogen med sin melodiska sång under stilla kvällar och nätter.
4. **NATTSKÄRRA.** Stilla sommarnätter kan

du få höra nattskärans entoniga, surrande läte. Lyssna på sången i din mobil via QR-koden ovan!

5. **BARRSKOGSMÄTARENS** larver lever av tallbarr.
6. **MYRLEJON.** Ser du små kratrar i sanden har du hittat fångstgropar grävda av myrlejonsländans larver. De kallas myrlejon och sitter nergrävda i botten i väntan på ett nedfallande byte.
7. **STRANDRIDDARSTEKEL.** En sandlevande stekel som lever av spindlar.

2. SANDSTARR
Carex arenaria
Sand Sedge

5. BARRSKOGSMÄTARE
Hylaea fasciaria
Barred red

6. Fångsthål gjorda av myrlejon.
Traps made by antlions.

7. STRANDRIDDARSTEKEL
Epihydrus rufipes
Red-legged spider wasp

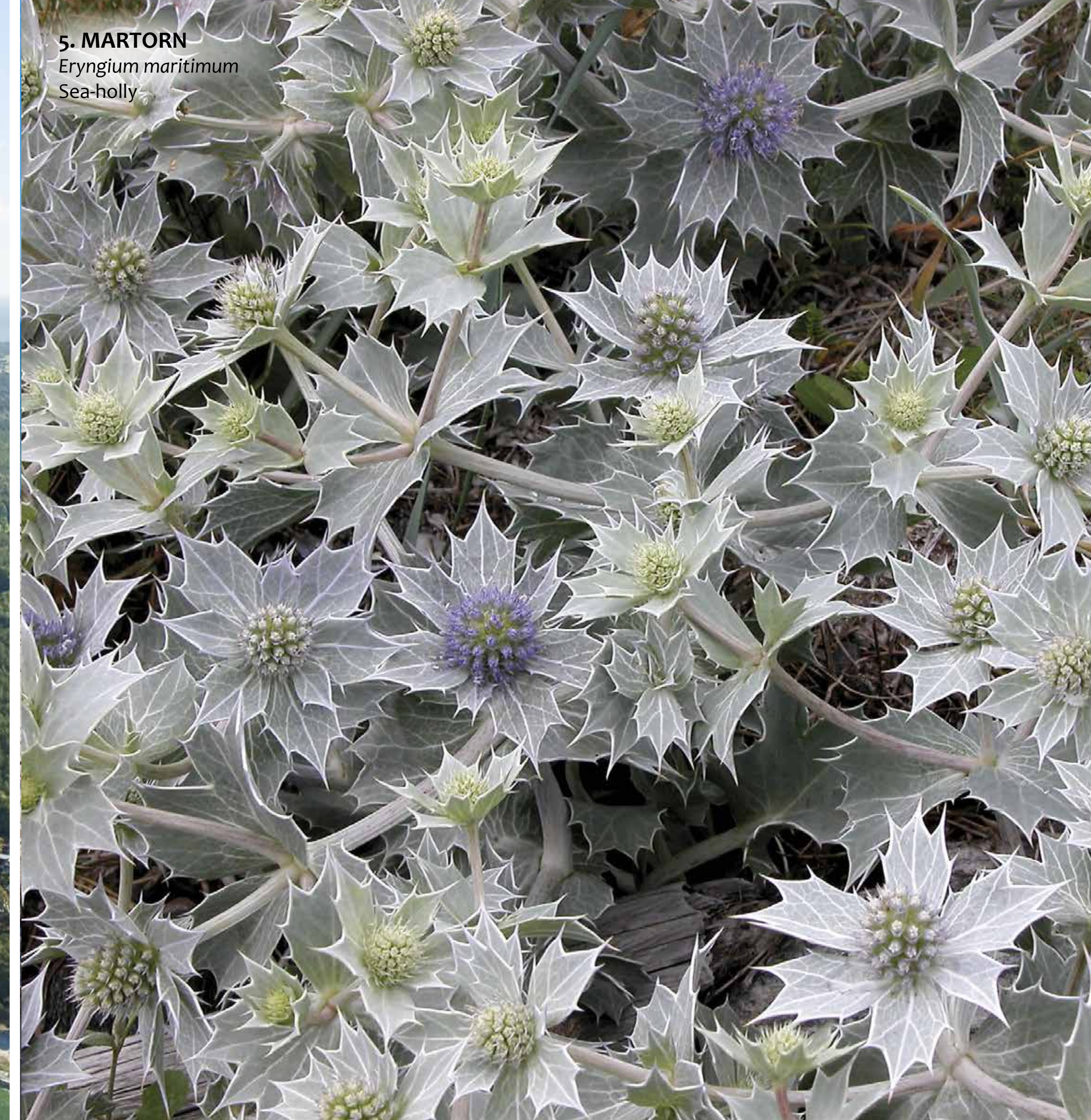
3. GULVIT RENLAV
Cladonia arbuscula
Reindeer Lichen

4. GULMÅRA
Galium verum
Lady's Bedstraw

6. STJÄLFKRÖKSVAMP
Tulostoma brumale

5. MARTORN
Eryngium maritimum
Sea-holly

SandLife

Ett projekt med syfte att restaurera sandmarker
www.sandlife.se

